

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 254/2022-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného zákonnou zástupkyňou – matkou [REDAKOVANÉ], obaja právne zastúpení JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Štefánikova 34, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 53/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 53/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **493,12 eur** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. februára 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 53/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhujú, aby ústavný súd

prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal im náhradu trov konania a primerané finančné zadosťučinenie každému po 5 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisu sp. zn. 3 P 53/2017 vyplýva, že v napadnutom konaní rozhodoval okresný súd o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia o úprave rodičovských práv a povinností k maloleťmu dieťaťu, pričom návrh bol podaný 7. decembra 2016 na Okresnom súde Bratislava III, ktorý 15. decembra 2016 postúpil vec okresnému súdu ako súdu miestne príslušnému. Okresný súd 21. decembra 2016 vec predložil Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z dôvodu nesúhlasu s postúpením veci, následne 18. januára 2017 krajský súd uznesením sp. zn. 5 NcC 71/2016 rozhodol, že miestne príslušným je Okresný súd Bratislava III. Veci bola 24. januára 2017 pridelená spisová značka 3 P 13/2017. Dňa 20. februára 2017 Okresný súd Bratislava III postúpil vec okresnému súdu z dôvodu, že z registra obyvateľov Slovenskej republiky zistil, že maloletý má obvyklý pobyt v obvode okresného súdu, pričom 24. marca 2017 na okresnom súde bola veci pridelená nová spisová značka 3 P 53/2017. Uznesením z 10. februára 2022 okresný súd návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zo 7. decembra 2016 zamietol, uznesenie nadobudlo právoplatnosť 23. marca 2022.

3. Zo zapožičaného spisového materiálu bolo tiež zistené, že úprava práv a povinností rodičov k maloleťmu dieťaťu bola okresným súdom upravená neodkladným opatrením č. k. 3 P 52/2017 z 15. júla 2017 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 11 CoP 298/2019 z 23. septembra 2019 na čas do rozvodu manželstva rodičov maloleťého a vo veci samej rozhodol Okresný súd Bratislava III rozsudkom č. k. 38 P 193/2016 z 26. júna 2018 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 60/2019 z 25. februára 2020.

4. Právny zástupca sťažovateľov uvádza, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodnuté. Sťažovatelia poukazujú na to, že zo strany okresného súdu nejde o ojedinelé pochybenie a ďalšie súvisiace konania, ktorých účastníkmi sú sťažovatelia, sú taktiež poznačené prietahmi.

5. Požadované finančné zadosťučinenie odôvodňujú sťažovatelia stavom pretrvávajúcej právnej neistoty, neprimeranou a neospravedlňiteľnou dĺžkou napadnutého konania, v dôsledku ktorej konanie stratilo *de facto* svoje opodstatnenie.

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 254/2022 z 24. mája 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia uvádzajú, že konania týkajúce sa úpravy rodičovských práv vyžadujú i v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva od vnútroštátnych súdnych orgánov výnimočnú rýchlosť konania. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o návrhu na vydanie

neodkladného opatrenia, teda ide o štandardnú agendu súdov, ktorá ma byť rozhodnutá v zákonnej lehote 30 dní. Podľa názoru sťažovateľov, okresný súd nekoná plynulo, sústredene a efektívne, pričom oni sami svojím konaním nijako neprispeli k vzniku prietáhov v napadnutom konaní.

8. Nečinnosť okresného súdu, v dôsledku ktorej došlo k neprimeranému predĺženiu napadnutého konania, je s prihliadnutím na privilegovaný charakter konania vyžadujúci si z hľadiska požiadavky plynulosti konania osobitnú starostlivosť podľa názoru sťažovateľov ústavnoprávne neakceptovateľná, pričom dochádza k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

9. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril písomným podaním č. k. 1 SprV 218/2022 z 15. júna 2022, ktorej súčasťou je i stanovisko zákonného sudcu. Okresný súd predovšetkým poukázal na to, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, o ktorom bolo vedené konanie pod sp. zn. 3 P 53/2017, podal otec maloletého 7. decembra 2016 na Okresnom súde Bratislava III, nie sťažovateľka. Následne bola vec postúpená okresnému súdu, ktorý ju zapísal 24. marca 2017.

10. O návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia okresný súd rozhodol uznesením č. k. 3 P 53/2017-69 z 10. februára 2022, a to tak, že návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Otec odvolanie nepodal. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 23. marca 2022, teda je právoplatne skončené.

11. Zákonný sudca uviedol, že sťažovateľke uznesenie č. k. 3 P 53/2017-69 z 10. februára 2022 nebolo doručované, keďže návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol zamietnutý (porov. § 331 ods. 1 Civilného sporového poriadku), pričom zdôraznil, že súd rozhodoval výlučne o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, a „*preto nerozumiem z akého titulu sa sťažovatelia domáhajú ústavnou sťažnosťou ochrany svojich práv v konaní pod sp. zn. 3 P/53/2017*“.

12. Sťažovatelia nevyužili právo podať repliku.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné

kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

14. Predmetom napadnutého konania je (bol) návrh otca maloletého na vydanie neodkladného opatrenia vo veci osobnej starostlivosti o maloleté dieťa. Pokiaľ ide o posudzovanie zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné návrhy na nariadenie neodkladných opatrení tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľov nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Zároveň uvádza, že z vyžiadaného súdneho spisu nezistil ani skutkovú náročnosť veci. Dodáva, že svojou povahou ide o konanie, v ktorom sa vyžaduje sústredený efektívny postup súdu tak, aby čo najskôr bola odstránená právna neistota účastníkov konania.

15. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prieťahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že z predloženého spisu okresného súdu nezistil žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by mohol dospieť k záveru, že sťažovatelia v napadnutom konaní pred okresným súdom nežiaducim spôsobom ovplyvnili jeho dĺžku.

16. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Z doterajšieho priebehu konania vyplýva, že okresný súd bol v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia absolútne nečinný od 24. marca 2017, keď mu ako súdu miestne príslušnému vec napadla, do 10. februára 2022, keď uznesením návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, teda takmer 5 rokov.

17. Obranu okresného súdu, ktorý argumentoval, že v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia je v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti už rozhodnuté a že nemohlo dôjsť k porušeniu označených základných práv sťažovateľov, keďže išlo o návrh otca a zamietajúce uznesenie im ani nebolo doručené, ústavný súd neakceptoval. Ústavný súd poukazuje na to, že z dôvodu opakovaného posudzovania miestnej príslušnosti všeobecných súdov boli sťažovatelia informovaní o podanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorého výrokom mohli byť ich práva a povinnosti dotknuté, preto ústavný súd nespochybňuje stav právnej neistoty, v ktorom sťažovatelia zotrvali vo vzťahu k podanému návrhu.

18. Vychádzajúc z uvedeného, majú na zreteli predmet konania a skutočnosť, že konania o dočasnej úprave práv rodičov k maloletým deťom sú považované za konania so zvýšenou požiadavkou na efektivitu a rýchlosť, dospel ústavný súd k záveru, že dĺžka napadnutého konania okresného súdu je neakceptovateľná a v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 53/2017 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

19. Aj keď bola dĺžka napadnutého konania neakceptovateľná, na druhej strane je potrebné vziať do úvahy, že právoplatnosťou rozsudku o rozvode manželstva a o úprave výkonu rodičovských práv na čas po rozvode (pozri bod 3 odôvodnenia tohto nálezu) právna neistota sťažovateľov týkajúca sa predmetu napadnutého konania pominula. Túto skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri posudzovaní žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou vo veci konal.

22. Napriek zisteniu ústavného súdu, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd neprikázal okresnému súdu, aby v namietanom konaní konal bez zbytočných prietáhov, keďže napadnuté konanie bolo k 23. marcu 2022 právoplatne skončené (bod 4 výroku rozhodnutia).

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

25. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

26. Sťažovatelia si v ústavnej sťažnosti žiadajú priznať primerané finančné zadosťučinenie každému v sume 5 000 eur, ktoré odôvodňujú predovšetkým pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

27. Napriek skutočnosti, že napadnuté konanie bolo právoplatne skončené až 23. marca 2022 a ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu, ústavný súd žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 4 výroku rozhodnutia). Právna neistota sťažovateľov týkajúca sa úpravy rodičovských práv bola nastolená „novým spôsobom“ (tzn. na čas po rozvode manželstva) právoplatnosťou rozsudku o rozvode manželstva a o úprave výkonu rodičovských práv. Ústavný súd preto nepovažoval za potrebné zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia namietaných práv priznaním finančného zadosťučinenia.

IV. Trovy konania

28. Sťažovatelia si uplatnili náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním právnym zástupcom.

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2021, ktorá bola 1 163 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2022. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2022 v zmysle § 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 96,92 eur. Takto stanovená odmena predstavuje pri dvoch sťažovateľoch a dvoch úkonoch 387,68 eur, s režijným paušálom 2 x 11,63 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) spolu 410,94 eur. Keďže právny zástupca sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty, uvedená celá suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešným sťažovateľom náhradu trov konania v sume 493,12 eur (bod 3 výroku rozhodnutia).

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2022

**Jana Laššáková
predsedníčka senátu**